

PEJO ČOŠKOVIĆ: BOSANSKA KRALJEVINA U PRIJELOMNIM
GODINAMA 1443—1446. STUDIJE I MONOGRAFIJE 3,

Institut za istoriju u Banjaluci, Banjaluka 1988, 218 str.

Među slabije poznatim razdobljima bosanske povijesti je i vrijeme vladavine pretposljednog bosanskog kralja Stjepana Tomaša, čime su se historičari bavili najčešće samo usput, u sklopu prikaza cjelovite bosanske povijesti, ili pak specijalističkih radova o pojedinim problemima. Stoga je ova knjiga P. Čoškovića, zasnovana na njegovoj magistrarskoj radnji, vrijedan prinos poznavanju našeg quattrocenta.

Iako ne donosi rezultate vlastitih arhivskih istraživanja, autor je temeljito prikupio građu objavljenu u nizu domaćih i inozemnih zbirki izvora.

Knjiga je podijeljena na tri cjeline: Smjena na prijestolju i izbor novog kralja (24—42), Unutrašnji razdori i sukobi (43—101) i Konsolidacija centralne vlasti (102—121), popraćene zaključkom i nizom priloga (133—189).

U prvome dijelu autor govori o problemima što su nastali nakon smrti Tvrtka II, kada je ovaj, nemajući sina, predložio za svoga naslijednika Tomaša, nezakonitog mlađeg sina kralja Ostoje. Istodobno su se javili i protukandidati: Radosav, stariji Ostojin sin, također nezakonit, te Celjski, s kojima je Tvrtko II 1427. potpisao ugovor o nasljeđivanju bosanskog prijestolja. Tomaš je ipak imao potporu većine bosanskog plemstva, što mu je na kraju i omogućilo da dobije prijestolje.

Drugi dio pruža prikaz borbi što ih je kralj vodio u Bosni kako bi učvrstio vlast, ali i njegovih vanjskopolitičkih akcija, te odnosa sa susjednim državama. Upravo uklapanjem u političke odnose na širem prostoru, autor nastoji objasniti unutrašnje prilike u kraljevini.

U trećem je odjeljku riječ o učvršćenju Tomaševe vlasti, njegovu izmirenju s vojvodom Stjepanom i ženidbi s Katarinom. Obrađeno je i pitanje odnosa katoličke i bosanske crkve, što je bilo od presudne važnosti za konsolidaciju prilika u Bosni. Nakon postignutog izmirenja s najžešćim protivnikom, kralj je mogao uzeti većeg udjela u vanjskoj politici, što je rezultiralo uspješnim ratom za Srebrenicu i povezivanjem sa svim susjednim državama, osim s despotovinom.

U zaključku autor ističe da je kralj uspio zemlji povratiti mir i jedinstvo, ali da je i dalje u velikoj mjeri ovisio o volji plemstva.

U prilogu Čošković raspravlja opširno o tobožnjem dekretu kralja Tomaša, datiranom 24. lipnja 1446, a zapravo mnogo kasnije nastalim falsifikatom (133—180). Pri tome nastoji razlučiti autentičnu jezgru od kasnijih prerađevina i dodataka, a donosi i čitav tekst prema raznim sačuvanim prijepisima i izdanjima. Potom slijede četiri pisma Benedikta Ovetarija, pape Eugena IV i Friedricha III s važnim obavijestima o proučavanom razdoblju.

Knjiga je popraćena engleskim i njemačkim sažecima, popisom literature i indeksima osobnih i zemljopisnih imena.

Čoškovićev je rad vrijedan prinos poznavanju jednog nedovoljno istraživog razdoblja, zasnovan na pažljivoj i temeljitoj analizi izvora, te dobrom poznavanju literature. Ono što knjizi nedostaje je prikaz društveno-gospodarske podloge opisanih zbivanja, čemu će autor, vjerujemo, pristupiti u budućim istraživanjima.

Neven Budak

FILOZOFSKI FAKULTET ZAGREB - HUMANISTIČKE I DRUŠTVENE ZNANOSTI

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
ИНСТИТУТ ХОРВАТСКОЙ ИСТОРИИ

RADOVI

VOL. 22

ZAGREB

1989.

FILOZOFSKI FAKULTET ZAGREB - HUMANISTIČKE I DRUŠTVENE ZNANOSTI

Izdavač: ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST

UREDNIČKI ODBOR

Branka BOBAN, Zagreb, Mirjana GROSS, Zagreb, Josip LUČIĆ, Zagreb, Marijan MATICKA, Zagreb, Ivan OČAK, Zagreb, Tomislav RAUKAR, Zagreb, Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Josip LUČIĆ, Zagreb

Adresa uredništva: Filozofski fakultet Zagreb — Humanističke i društvene znanosti, Zagreb, Krčka 1

Časopis izlazi jednom godišnje

Izdavanje časopisa sufinancira Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad SR Hrvatske - VII.

Rješenjem Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske br. 6859/1 od 5. X. 1982. časopis »Radovi« oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda.

Časopis je registriran u Republičkom komitetu za informacije SR Hrvatske pod br. UP-547/2 — 84 — 1984.

RADOVI 22

Za izdavača
dr. Nikša Stančić

Tehnički urednik
Franjo Čuješ

SURADNICI U OVOM BROJU

AGIČIĆ DAMIR, prof. Strossmayerova 2 — 55425 Davor
ANDREIS MLADEN, Socijalističke revolucije 42 — Zagreb
ANTOLJAK dr. STJEPAN, Zajčeva 31 — Zagreb
BERTOŠA SLAVEN, student Filozofski fakultet — Zagreb
BOBAN mr. BRANKA, Zavod za hrvatsku povijest FF — Zagreb
BRANDT dr. MIROSLAV, Socijalističke revolucije 73 — Zagreb
BUDAK mr. NEVEN, Filozofski fakultet — Zagreb
CRNKOVIĆ GORAN, prof. Maršala Tita 170 — Opatija
ČORALIĆ LOVORKA, studentica Fil. fakulteta — Zagreb
GRGIN BORISLAV, prof. Baštijanova 54 — Zagreb
IVELJIĆ ISKRA, prof. Ilica 165 — Zagreb
JURIŠIĆ mr. IVAN, Zavod za hrvatsku povijest FF — Zagreb
KOLAR-DIMITRIJEVIĆ dr. MIRA, Filozofski fakultet — Zagreb
KRIVOKAPIĆ mr. GORDANA, Institut za istoriju radničkog pokreta — Beograd
LAUŠIĆ dr. ANTE, Centar za istraživanje naroda i narodnosti — Zagreb
MATKOVIĆ STJEPAN, Šubićeva 3 — Zagreb
OČAK dr. IVAN, Zavod za hrvatsku povijest FF — Zagreb
PAVLIČEVIĆ dr. DRAGUTIN, Zavod za hrvatsku povijest FF — Zagreb
RICHTER ŽELJKA, prof. Povijesni muzej Hrvatske — Zagreb
STRČIĆ PETAR, Arhiv Hrvatske — Zagreb
ŠILOVIĆ DANJA, studentica Fil. fakulteta — Zagreb
ŠVAB mr. MLADEN, Leksikografski zavod »M. Krleža« — Zagreb
VRANJEŠ-ŠOLJAN dr. BOŽENA, Zavod za hrvatsku povijest FF — Zagreb
ŽIVKOVIĆ mr. DANIELA, Sveučilišna i nacionalna biblioteka — Zagreb
